

Postanowienie z 22 lutego 2006 r., [K 48/04](#)
**WYKŁADNIA WYROKU W SPRAWIE ZWIĘKSZONEJ PROGRESJI
PODATKU OD DOCHODÓW OSOBISTYCH**

Rodzaj postępowania: kontrola abstrakcyjna Tu: wniosek o wyjaśnienie wątpliwości co do treści wyroku TK Inicjator: Prokurator Generalny	Skład orzekający: 5 sędziów	Zdania odrębne: 0
--	---------------------------------------	-----------------------------

W myśl art. 74 ust. 1 ustawy o TK skład orzekający Trybunału, który wydał orzeczenie (wyrok albo postanowienie) rozstrzyga wątpliwości co do jego treści; postanowienie w tej sprawie Trybunał wydaje na wniosek uczestnika postępowania.

Wyrokiem z 15 lutego 2005 r., sygn. jw. (omówionym osobno) TK orzekł, że art. 9 ustawy z 18 listopada 2004 r. nowelizującej ustawę o podatku dochodowym (przepis stanowiący, że nowelizacja wchodzi w życie 1 stycznia 2005 r.) w zaskarżonym zakresie, związanym z wprowadzeniem czwartego szczebla skali podatkowej, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji ze względu na brak odpowiedniej *vacatio legis*. Wyrok TK zniweczył zatem obowiązywanie, począwszy od 1 stycznia 2005 r., czwartego szczebla progresywnej skali podatkowej, obejmującego dochody ponad 600 tys. zł. Według woli ustawodawcy podatek od takich dochodów miał wynosić 227 992 zł 48 gr (maksymalny podatek według trzeciej skali podatkowej) plus 50% nadwyżki ponad kwotę 600 tys. zł. Sformułowanie wyroku, kwestionowane zresztą w zdaniu odrębnym sędziego *Marka Mazurkiewicza*, odnosiło się do przepisu określającego datę wejścia w życie ustawy nowelizującej. Unormowania merytoryczne dotyczące czwartego szczebla skali podatkowej pozostały w tekście znowelizowanej ustawy podatkowej, ale nie obowiązywały.

W uzasadnieniu wyroku TK stwierdził, że czwarty szczebel skali podatkowej, a także przepisy ściśle związane z istnieniem tego szczebla mogą „odżyć” w przyszłości, jeżeli spełnione zostaną warunki legislacyjne dla ich wejścia w życie.

Dotychczas ustawodawca ani nie usunął z ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych „nieczynnych” przepisów ustanawiających czwarty szczebel skali podatkowej, ani nie wprowadził tych przepisów w życie ponownie. Z początkiem nowego roku podatkowego – 2006 – niektórzy podatnicy i płatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych byli zdezorientowani co do tego, czy w tej sytuacji skala podatkowa od 1 stycznia tegoż roku pozostała niezmienną, czy też przeciwnie – „odżył” czwarty szczebel skali podatkowej.

Prokurator Generalny, jako wnioskodawca w sprawie rozstrzygniętej wyrokiem z 15 lutego 2005 r., wystąpił z wnioskiem do TK o dokonanie wykładni tego wyroku.

Sentencja postanowienia zostaje przytoczona niżej w wersji uproszczonej, pomijającej szczegóły techniczne.

ROZTRZYGNIECIE

Trybunał, na podstawie art. 74 ust. 1 ustawy o TK, postanowił:

a) rozstrzygnąć wątpliwości co do treści wyroku z 15 lutego 2005 r.,

b) wyjaśnić, że przepisy ustawy nowelizującej z 18 listopada 2004 r. w zakresach określonych w ww. wyroku zostały wprowadzone do ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych w sposób niezgodny z art. 2 Konstytucji i przez to nie wywierają skutków prawnych mimo pozostawania w tekście ustawy.

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. Wykładnia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dokonywana w trybie art. 74 ustawy o TK ma w założeniu eliminować niejednolitość rozumienia orzeczenia. Potrzeba wykładni może być spowodowana nie dość precyzyjnym sformułowaniem orzeczenia, jego wadliwym rozumieniem przez uczestnika postępowania, sprzecznymi stanowiskami uczestników co do jego treści lub wątpliwościami co do wykonania określonych bezpośrednich skutków prawnych orzeczenia. Wątpliwości te winny mieć istotny (poważny) i obiektywny charakter.
2. Skutki prawne orzeczenia TK mogą być przedmiotem wykładni, o której mowa wyżej, jeżeli są z nim związane *ex lege*, a więc następują niezależnie od działań innych organów państwa.
3. Orzeczenie przez Trybunał o niekonstytucyjności przepisu prawnego wywiera, z mocy art. 190 Konstytucji, bezpośrednio, bezwarunkowe i nieodłącznie z nim związane skutki prawne. W przypadku orzeczeń podjętych na podstawie art. 188 pkt 1–3 Konstytucji (z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w art. 190 ust. 3 zdanie pierwsze *in fine* Konstytucji) w samej treści sentencji nie zawsze są określone wprost, *expressis verbis* skutki prawne wyroku. Jednak istotne znaczenie takiego wyroku polega – ogólnie rzecz ujmując – na utracie mocy obowiązującej niekonstytucyjnego przepisu. Dokładne ustalenie, co konkretnie oznacza ta utrata mocy obowiązującej, może być, jako element immanentnie związany z wyrokiem, przedmiotem wykładni dokonywanej przez Trybunał.
4. Z racji wskazanych w tezach 2 i 3 nie stanowi przeszkody do dokonania wykładni wyroku z 15 lutego 2005 r. okoliczność, że wątpliwości wnioskodawcy w niniejszej sprawie dotyczą głównie uzasadnienia wyroku w części dotyczącej skutków prawnych, jakie wyrok ten wywołał.
5. Zasada demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) z reguły sprzeciwia się dokonywaniu zmian obciążeń podatkowych w ciągu roku podatkowego, a ponadto wymaga, aby zmiany w regulacji prawnej podatku dochodowego od osób fizycznych były ogłaszane co najmniej na miesiąc przed końcem poprzedniego roku podatkowego. W konsekwencji nie jest możliwe przyjęcie w niniejszej sytuacji ogólnej reguły wyrażonej w art. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, zgodnie z którą akt normatywny wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.
6. Niemożność wejścia w życie wskazanych przez wnioskodawcę przepisów znowelizowanej ustawy podatkowej w terminie określonym przez samą nowelizację jest w niniejszej sprawie oczywista, gdyż wynika z wyroku Trybunału, zaś wejście w życie po 14-dniowej *vacatio legis* też nie jest możliwe, m.in. ze względu na inny sposób określania momentu wejścia w życie przepisów podatkowych. Skoro Trybunał Konstytucyjny nie dysponuje

uprawnieniami do stanowienia przepisów prawnych, lecz jedynie do kontroli zgodności tych przepisów z Konstytucją i w rezultacie stwierdzenia utraty mocy obowiązującej przez cały przepis lub część przepisów (TK jako „negatywny ustawodawca”), to obowiązywanie przepisów wskazanych we wniosku (określających czwarty szczebel skali podatkowej) będzie możliwe jedynie w sytuacji, gdy ustawodawca określi nowy, zgodny z zasadami poprawnej legislacji, termin, w którym przepisy te zaczną obowiązywać. Inną dopuszczalną drogą jest usunięcie tych przepisów z tekstu ustawy przez ustawodawcę.

Przepisy Konstytucji i ustawy o TK

Konstytucja

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 188. Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach:

- 1) zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją,
  - 2) zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie,
  - 3) zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwowe, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami,
- [...]

Art. 190. 1. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

2. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach wymienionych w art. 188 podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony. Jeżeli akt nie był ogłoszony, orzeczenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

3. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

4. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylecia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

5. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego zapadają większością głosów.

Ustawa o TK

Art. 74. 1. Na wniosek uczestnika postępowania skład orzekający Trybunału, który wydał orzeczenie, na posiedzeniu niejawnym rozstrzyga postanowieniem wątpliwości co do jego treści.

2. Jeżeli wniosku o wyjaśnienie wątpliwości nie może rozpoznać skład orzekający wskazany w ust. 1, wniosek powinien być rozpoznany przez taki sam skład.